

FILOLOGIA POLSKA W LATACH 1961—1971

MOMENTEM SZCZEGÓLNEJ WAGI W DZIEJACH FILOLOGII polskiej WSP w Krakowie stało się wprowadzenie 4-letnich, a później 5-letnich studiów magisterskich. Wprawdzie zmiany profilu naszej polonistyki dokonały się jeszcze przed 1960 rokiem (pierwsze egzaminy magisterskie odbyły się już w 1956 roku), niemniej jednak dopiero po kilku latach zaowocowały one w całej pełni.

Przeobrażenia te znalazły swój wyraz także i w strukturze organizacyjnej polonistyki Uczelni. W 1958 roku powstała trzecia obok istniejących od 1952 roku Katedry Historii Literatury Polskiej i Katedry Języka Polskiego — Katedra Dydaktyki Literatury i Języka Polskiego.

Po roku 1956 studia polonistyczne, nie tracąc ze swych zdobyczy dydaktycznych okresu poprzedniego, kiedy to chodziło przede wszystkim o należyte przygotowanie studentów do przyszłego zawodu nauczycielskiego, wzbogaciły się o nowe treści. Wprowadzenie bowiem seminariów niższych z zakresu tych trzech dyscyplin polonistycznych na III, a później na IV roku, a zwłaszcza seminariów magisterskich na IV, następnie na V, ostatnio na IV i V roku, odbywanych pod troskliwą opieką pracowników naukowych trzech Katedr, pozwoliło na nadanie tym studiom charakteru naukowo bardziej pogłębionego. Zwiększające się z roku na rok wymagania i zaostrożone kryteria wobec magistrantów przyniosły w omawianym dziesięcioleciu wyraźne rezultaty, co znalazło swój wyraz w ilości i jakości przygotowanych rozpraw magisterskich.

W ostatnich latach nastąpiły ponowne zmiany w strukturze organizacyjnej naszej polonistyki. Przywrócono dwustopniowość studiów. W 1969 roku uruchomiono 3-letnie studium zawodowe polonistyczno-historyczne, ale w następnym roku akademickim 1970/71 zrezygnowano z dwutorowości i przyjmowano kandydatów na 3-letnie studia już tylko polonistyczne. Ponadto w roku akademickim 1971/2 powołano do życia nową, nie istniejącą dotąd sekcję studiów: filologię polską z bibliotekoznawstwem. Trzyletnie studia polonistyczne, bez względu na realizowany wariant programowy, będą

uwieńczone napisaniem i obroną przez studentów pracy dyplomowej. Absolwenci tych studiów zawodowych otrzymują dyplomy nauczycieli z wyższym wykształceniem i będą mogli kontynuować w Uczelni studia drugiego stopnia — magisterskie.

Uległa również zmianie organizacja polonistyki dla pracujących. W 1966 roku po raz ostatni werbowano kandydatów na 5-letnie studia zaoczne. Od 1967 roku o przyjęcie na 4-letnie studia magisterskie ubiegali się absolwenci SN-ów z zakresu filologii polskiej. Ponowna reorganizacja nastąpiła z kolei w 1970 roku w związku z wprowadzeniem dwustopniowości kształcenia nauczycieli. Na półtoraroczne studia zawodowe przyjmowano również absolwentów SN-ów, którzy, podobnie jak ich koledzy ze studiów stacjonarnych, po napisaniu i obronie pracy dyplomowej otrzymają dyplomy nauczycieli z wyższym wykształceniem i będą mogli podjąć 2-letnie studia magisterskie.

W jesieni 1971 roku zorganizowano podyplomowe studium polonistyczne. Tym samym władze Uczelni i kierownictwa trzech Katedr wyszły naprzeciw życzeniom wielokrotnie zgłaszanym przez naszych absolwentów, którzy domagali się zorganizowanej, a nie tylko sporadycznej pomocy w uzupełnianiu i podnoszeniu ich kwalifikacji zawodowych i naukowych.

W chwili obecnej zespół Katedr realizuje czterostopniowe studia polonistyczne: 1) zawodowe, 2) magisterskie, 3) podyplomowe, 4) doktoranckie (zrazu od 1962 r. samoistne, obecnie zaś odbywane w ramach Międzyuczelnianego Studium Doktoranckiego).

Nie sposób nie wspomnieć o działalności Biblioteki Katedr Filologii Polskiej, której bibliotekarzami byli kolejno: mgr A. Morel, mgr T. Skawińska, a od 1969 roku spełnia tę funkcję mgr A. Matuszyk. Biblioteka liczy 15 000 tomów, podczas gdy w 1965 roku — 6 000 tomów.

Przeniesienie polonistyki WSP do nowo wybudowanego gmachu przy ulicy Smoluchowskiego pozwoliło na bardziej racjonalne organizowanie zajęć dydaktycznych, sprawniejsze funkcjonowanie biblioteki i czytelnicy dla studentów. Ułatwiło również prowadzenie zajęć naukowo-dydaktycznych zespołowi pracowników Instytutów.

KATEDRA HISTORII LITERATURY POLSKIEJ

Przedstawiając dzieje Katedry Historii Literatury Polskiej WSP w Krakowie za okres 1960—1971, trzeba przypomnieć, że o wcześniejszej jej historii pisał prof. dr J. Nowakowski w artykule: *Ż dwudziestu lat polonistyki w krakowskiej Uczelni pedagogicznej (1946—1966)*, zamieszczonym w *Pracach Historycznoliterackich* t. III, wydanych w dwudziestolecie Uczelni. Obszerna rozprawa J. Nowakowskiego zasługuje na tym większą uwagę, że profesor jest

najstarszym pod względem stażu wykładowcą polonistyki WSP (prowadzi bowiem zajęcia z literatury w Uczelni od 1950 roku), w której dynamicznym, chociaż nie wolnym od chwilowych zahamowań, rozwoju uczestniczył od początku jej istnienia. Przypomnieć też należy, iż jest organizatorem i Kierownikiem Katedry, którą prowadzi i współkształtuje nieprzerwanie od 1952 roku.

Piszący te słowa traktuje opracowanie dalszych dziejów Katedry tylko jako swoistego rodzaju „głosę” do rozprawy profesora Nowakowskiego, albo raczej kontynuację uzupełniającą o przegląd ostatnich pięciu lat jej dynamicznego wzrostu.

Bardzo ważnym czynnikiem, który stworzył pomyślny klimat dla rozwoju młodszej kadry naukowej, było przyznanie Wydziałowi Filologiczno-Historycznemu w 1961 r. spraw nadawania stopnia doktora nauk humanistycznych. Spośród pracowników Katedry stopień ten uzyskali (pamiętać przy tym należy, że docent dr hab. S. Burkot obronił pracę doktorską w Instytucie Badań Literackich w 1960 roku): doc. dr hab. J. Białek w 1962 roku, doc. dr J. Jarowiecki w 1964 roku, doc. dr B. Faron i dr A. Jopek w 1966 roku. Dwaj pracownicy Katedry Dydaktyki Literatury i Języka Polskiego: dr Z. Jagoda i dr Z. Uryga — obronili prace doktorskie z historii literatury polskiej, pisane pod kierunkiem prof. dra J. Nowakowskiego w 1966 roku. W roku 1970 zespół doktorów Katedry powiększyła dr T. Nowacka. Przewody doktorskie dwóch starszych asystentów Katedry dobiegają końca.

W 1962 roku utworzono przy Katedrze Studium Doktoranckie, na które przyjęto w latach 1962—1967 18 czynnych nauczycieli, po największej części absolwentów naszej filologii polskiej. Na istniejącym od 1968 roku Międzyuczelnianym Studium Doktoranckim (zorganizowanym przez katedry polonistyczne Uniwersytetu Jagiellońskiego i WSP) studiuje siedmiu naszych absolwentów, przeważnie czynnych nauczycieli, zamierzających uzyskać stopnie doktorskie z zakresu historii literatury i dydaktyki.

Spośród pierwszej grupy doktorantów, jak dotąd, 13 osób uzyskało stopień doktora: dr L. Grzegorek, dr W. Pasterniak, dr A. Jazowski, dr H. Bursztyńska, dr J. Zając, dr W. Wójcik, dr S. Zelak-Pakuła, dr E. Łoch, dr K. Ptak, dr S. Żak, dr H. Kurczab, dr R. Lubas i dr Z. Kozak. Dwie osoby złożyły na ręce promotora gotowe prace.

Niektórzy z nich, jak dr R. Lubas, została zatrudniona jako starszy asystent w Katedrze Historii Literatury Polskiej WSP. Inni zaś, jak dr E. Łoch, dr W. Pasterniak, dr H. Kurczab zasilili kadrę nauczającą w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Rzeszowie, lub jak dr H. Bursztyńska w Uniwersytecie Śląskim, czy wreszcie dr W. Wójcik w Uniwersytecie Jagiellońskim. Kierownictwo Wydawnictwa Naukowego WSP w Krakowie objął dr K. Ptak. Również w Katedrze Historii Literatury Polskiej w WSP uzyskał stopień doktorski jej długoletni współpracownik dr J. Kajtoch. Niektórzy wypro-

mowani absolwenci Studium objęli pracę w WSN (np. dr L. Grzegorek w Siedlcach, dr S. Zak w Kielcach). Spoza zespołu pracowników Katedry i doktorantów stopień doktora nauk humanistycznych uzyskało ogółem 6 osób.

W 1963 roku habilitował się w Uniwersytecie Jagiellońskim doc. dr S. Sierotwiński. Natomiast kolokwia habilitacyjne doc. dra S. Burkota (1968 r.) i doc. dra J. Białka (1969 r.) odbyły się już na posiedzeniach Rady Wydziału Filologiczno-Historycznego WSP, która też nadała im tytuły docentów bądź doktorów habilitowanych. Ministerstwo Oświaty i Szkolnictwa Wyższego powołało na stanowisko docenta etatowego dra B. Faron (1969), a nadto w 1971 roku dra J. Jarowieckiego na docenta kontraktowego.

Tytuł profesora zwyczajnego uzyskali w 1968 roku prof. dr W. Danek, a w 1971 roku — prof. dr J. Nowakowski. W 1971 r. Ministerstwo Oświaty i Szkolnictwa Wyższego przyznało tytuł profesora nadzwyczajnego doc. dr M. Romankównie.

W roku akademickim 1961/62 w skład Katedry wchodził według ówczesnego stanu zatrudnienia: Kierownik prof. dr J. Nowakowski, samodzielni pracownicy: prof. dr W. Danek (od 1962 roku objął Kierownictwo Katedry Dydaktyki, prowadząc w dalszym ciągu zajęcia w Katedrze Historii Literatury Polskiej), doc. dr J. Zaremba (na pierwszym etacie w WSP w Katowicach), starsi wykładowcy: dr L. Eustachiewicz, dr S. Sierotwiński, dr F. Reichman, mgr D. Brzozowska, mgr A. Jopek, M. Deszcz, adiunkci: dr J. Zb. Bialek, dr S. Burkot, starsi asystenci: mgr B. Faron, mgr J. Jarowiecki, mgr Z. Zemanek, mgr Z. Jagoda (w październiku 1962 r. przeniesiony do Katedry Dydaktyki), mgr A. Matuszyk, mgr M. Wyka.

W 1962 roku poprzestając na etacie w katowickiej WSP, zrezygnował z pracy w Katedrze doc. dr J. Zaremba. W 1963 roku przeniósł się do Warszawy dr L. Eustachiewicz. W 1964 roku zmarł długoletni pracownik Katedry, wykładowca historii literatury powszechnej, zasłużony pedagog M. Deszcz. W 1964 roku przeniosła się do Instytutu Badań Literackich w Warszawie M. Wyka-Hussakowska. W 1967 roku opuściła Katedrę mgr D. Brzozowska. Z kolei do pracy w szkolnictwie średnim przeszła mgr Z. Zemanek. W 1969 roku funkcje bibliotekarza naszej Biblioteki objął mgr A. Matuszyk.

Od lipca 1962 roku pracuje w Katedrze prof. M. Romankówna, a od października tegoż roku dr T. Nowacka. W 1964 roku zostali zaangażowani jako asystenci, a potem starsi asystenci mgr E. Chudziński i mgr S. Mrazek. W latach 1964—1966 w skład Katedry wchodził również: wykładowca dr S. Frycie i starszy asystent mgr C. Kłak. Prowadzili oni zajęcia dydaktyczne w Studium Terenowym Krakowskiej Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Rzeszowie. W 1968 roku po odbyciu jednorocznego stażu objął obowiązki asystenta, a wkrótce potem starszego asystenta mgr M. Białota. W 1969 roku została zatrudniona w charakterze asystenta, a potem starszego asystenta

dotychczasowa stażystka mgr B. Małek. W 1970 roku uzyskała etat starszego asystenta (uprzednio prowadziła zajęcia zlecone) dr R. Lubas. Przez pewien czas, gdy istniał Punkt Konsultacyjny w Kielcach, pracował w charakterze starszego asystenta, a potem adiunkta dr S. Żak, który nadal prowadzi zajęcia w Katedrze. W 1971 roku zrezygnował z zajęć w Katedrze dr J. Kajtoch.

W roku akademickim 1971/72 skład osobowy Katedry przedstawia się następująco: Kierownik — prof. zw. dr J. Nowakowski, samodzielni pracownicy prof. zw. dr W. Danek, prof. nzw. dr M. Romankówna, doc. dr hab. S. Sierotwiński, doc. dr hab. S. Burkot, doc. dr hab. J. Z. Bialek, doc. dr B. Faron, doc. dr J. Jarowiecki, starszy wykładowca — dr F. Reichman, adiunkci: dr A. Jopek, dr T. Nowacka, starsi asystenci: dr R. Lubas, mgr E. Chudziński, mgr S. Mrazek, mgr M. Białota, mgr B. Małek. Zajęcia zlecone prowadzą: dr S. Żak, dr K. Ptak, dr M. Wyka-Hussakowska, mgr A. Matuszyk. W skład zespołu doktorantów wchodzi: mgr J. Kamiński, mgr K. Wojtowicz, mgr M. Zięba, mgr H. Podkanowicz-Zarycka, mgr M. Jędrychowska, mgr S. Miernikiewicz, mgr M. Jazowska, mgr E. Petrus.

Pracownicy Katedry udzielili pomocy dydaktycznej Terenowemu Studium Krakowskiej Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Rzeszowie. Systematycznie dojeżdżali na zajęcia prowadzone dla studentów zaocznych, a od 1963 r. i dla studentów stacjonarnych. Katedra pomogła w utworzeniu odpowiednich pracowni i biblioteki zakładowej, uczestniczyła w egzaminach wstępnych, kierowała organizacją zajęć dydaktycznych. Chociaż z dniem 1 października 1966 roku Studium Rzeszowskie usamodzielniało się i przeobraziło w Wyższą Szkołę Pedagogiczną, to jednak młoda rzeszowska uczelnia korzystała i korzysta ze współpracy polonistów z krakowskiej WSP. Wykłady i seminaria prowadzili lub prowadzą w Rzeszowie: prof. zw. dr W. Danek, prof. zw. dr J. Nowakowski i doc. dr hab. J. Bialek. Ponadto pracownicy Katedry obsługiwali przez wiele lat (1963—1971) Punkt Konsultacyjny w Kielcach, którego kierownikiem był początkowo mgr M. Krzosa, następnie dr S. Żak.

Ze względu na nauczycielski charakter Uczelni wielu pracowników Katedry (podobnie jak i członkowie dwóch pozostałych katedr polonistycznych) ściśle współpracuje z ośrodkami metodycznymi nauczania literatury polskiej i języka polskiego. Biorą oni udział w licznych konferencjach nauczycielskich, w kursach specjalistycznych, na których prowadzą wykłady i seminaria. Zasięgiem swojej działalności ogarniają Kraków, województwo krakowskie, kieleckie i rzeszowskie.

Po roku 1956 obserwuje się dalszy wzrost ilości i jakości prac magisterskich. Na kierunek przygotowujących prac w dużym stopniu wywierają wpływ indywidualności i zainteresowania naukowe prowadzących seminaria. Poświęcali oni dużo uwagi zagadnieniom teorii literatury i metodologii badań literackich. Pragnęli bowiem wyposażać studentów w niezbędne narzędzia teoretyczne i metodologiczne, pozwalające im na prowadzenie

samodzielnych, chociaż kierowanych, poszukiwań naukowych, na poprawną interpretację badanych zjawisk i faktów literackich, wydobywanie właściwych wniosków.

Prof. zw. dr J. Nowakowski skupiał zainteresowania swoich seminarzystów zrazu wokół zagadnień naturalizmu, później wokół problemów dramatu i teatru oraz prozy narracyjnej z końca XIX i początków XX stulecia.

Prof. zw. dr W. Danek przydzielał tematy prac magisterskich z zakresu twórczości i działalności J. I. Kraszewskiego oraz z powieści historycznej XIX i XX wieku.

Tematyka prac magisterskich doc. dra S. Sierotwińskiego koncentrowała się na liryce Młodej Polski, dziejach czasopiśmiennictwa literackiego końca XIX i początków XX wieku. Ponadto w jego seminariach powstawały prace poświęcone czasopiśmiom konspiracyjnym z lat drugiej wojny światowej i literackiej twórczości okupacyjnej.

Magistranci dra L. Eustachiewicza zajmowali się w latach 1961—1963 wybranymi zagadnieniami literatury naturalistycznej i młodopolskiej.

Na seminariach prof. dr M. Romankówny studenci opracowywali tematy z prozy drugiej połowy XIX i pierwszej połowy XX wieku.

Doc. dr F. Bielik w latach 1961—1962 (tylko na studiach zaocznych) przydzielał tematy z prozy dwudziestowiecznej.

Prof. dr J. Zaremba kierował w latach 1962—1963 pracami magisterskimi z literatury staropolskiej (twórczość Wacława Potockiego).

U doc. dra hab. J. Białka słuchacze przygotowywali przede wszystkim prace z teorii i historii literatury dla dzieci i młodzieży.

Magistranci doc. dra hab. S. Burkota zajmowali się powieścią dwudziestowieczną i penetrowali obszary poezji dwudziestolecia międzywojennego i Polski Ludowej.

Doc. dr B. Faron prowadził seminaria magisterskie z zakresu nowszej prozy narracyjnej, ze szczególnym uwzględnieniem okresu dwudziestolecia międzywojennego i Polski Ludowej.

Doc. dr J. Jarowiecki opiekował się pracami magisterskimi, obejmującymi dziewiętnastowieczną i dwudziestowieczną powieść historyczną oraz czasopiśmiennictwo konspiracyjne z czasów drugiej wojny światowej.

Dr A. Jopek przydzielał prace magisterskie z dziewiętnastowiecznej i dwudziestowiecznej prozy narracyjnej.

Pracownicy Katedry przedstawiali wyniki swoich badań na zebraniach naukowych stale i systematycznie zwoływanych przez prof. dra J. Nowakowskiego. Dyskusje, jakie toczyły się wokół referatów, miały poza wartościami merytorycznymi również sens wychowawczo-kształcący.

Kierownik Katedry przeznaczał przeważającą część programu posiedzeń na prezentację wyników badań naukowych tak pracowników naukowo-dy-

daktycznych, jak doktorantów, ze szczególnym uwzględnieniem naukowych debiutów. Na posiedzeniach, w których poza pracownikami Katedry brali również udział doktoranci i stażyści, dużo uwagi poświęcono programom przedmiotów polonistycznych, prowadzonych przez naszych pracowników. Nie pomijano również spraw dydaktycznych zarówno w odniesieniu do studiów stacjonarnych, jak i zaocznych. W miarę potrzeby zapraszano na zebrania przedstawicieli dwóch pozostałych Katedr polonistycznych. Na tego rodzaju posiedzeniach omawiano zazwyczaj istotne (poza sprawami organizacyjnymi) problemy natury dydaktycznej i związane z pracą wychowawczą prowadzoną wśród naszych studentów.

Jeżeli chodzi o dorobek naukowy pracowników Katedry Historii Literatury Polskiej, to zwłaszcza po roku 1957 obserwuje się znaczny wzrost ilościowy i jakościowy publikacji, ogłoszonych już nie tylko przez samodzielnych pracowników nauki, ale także przez młodszą i najmłodszą kadrę naukową. Poza publikacjami w ogólnopolskich czy regionalnych czasopismach pracownicy Katedry ogłaszają wyniki swoich prac w uczelnianych wydawnictwach, a zwłaszcza w *Roczniku Naukowo-Dydaktycznym WSP w Krakowie*, z których zeszyty 9, 11, 17, 24, 36 wydawane jako *Prace Historycznoliterackie* (tom I—V), redagowane przez prof. dra J. Nowakowskiego, całkowicie są poświęcone historii i teorii literatury. Planuje się wydanie następnych roczników.

W omawianym okresie badania naukowe pracowników Katedry koncentrowały się wokół rozmaitych epok historii literatury polskiej i obcej. Jak dotąd w niewielkim stopniu wprowadzili oni na warsztat naukowy problematykę literatury staropolskiej. Zainteresowania naukowe pracowników Katedry ogarniały przede wszystkim literaturę polską XIX i XX wieku, przy czym można wyodrębnić wyraźne kompleksy problemów, którym poświęcali oni swój trud badawczy. Należy tutaj zwrócić uwagę na liczne artykuły, rozprawy, broszury, wreszcie książki dotyczące romantycznej poezji krajowej. Prof. dr J. Nowakowski od wielu lat zajmuje się twórczością Teofila Lenartowicza, aby wymienić tylko jego wstępy, wybory tekstów, komentarze do wyborów poezji Lenartowicza w Bibliotece Narodowej oraz w Bibliotece Poezji i Prozy PIW, czy wydaną ostatnio książkę *Spotkania nad Arnem* oraz *Korespondencję M. Konopnickiej z T. Lenartowiczem*. Rozprawy zaś: *Cyganeria warszawska* czy *Poetycka lekcja Słowackiego w kraju*, dowodzą jego zainteresowań całością krajowego nurtu poezji romantycznej. Prof. dr J. Nowakowski ukończył obszerną książkę o Teofilu Lenartowiczu przeznaczoną dla serii *Ludzie żywi*. Napisał także studium: *Nurt ludowy w poezji Lenartowicza i Konopnickiej*. Należy do Komitetu wydania korespondencji M. Konopnickiej.

Niektóre aspekty twórczości Seweryna Goszczyńskiego wydobyl doc. dr S. Sierotwiński, m. in. wstęp, opracowanie tekstu, komentarze do *Dziennika podróży do Tatrów* tegoż autora (Biblioteka Narodowa).

O poezji Rzeczypospolitej Krakowskiej i poszczególnych jej reprezentantach pisał kilkakrotnie wieloletni pracownik dr Z. Jagoda. Wydawnictwo Literackie opublikowało jego rozprawę doktorską: *O literaturze i życiu literackim Wolnego Miasta Krakowa*, napisaną pod kierunkiem prof. dr J. Nowakowskiego.

Doc. dr S. Burkot opracował sylwetkę Włodzimierza Wolskiego, Władysława Sabowskiego i Stanisława Rogosza dla *Obrazu literatury polskiej XIX i XX wieku*. Pisał o Norwidzie. Przygotowuje rozprawę o bohaterze w polskiej powieści romantycznej.

Prof. dr M. Romankówna od wielu lat prowadzi badania nad Narcyzą Żmichowską, czego przejawem jest chociażby studium: *Sprawa entuzjastek*, książka: *Mickiewicz w życiu i twórczości Narcyzy Żmichowskiej* i nade wszystko przygotowane, skrupulatnie skomentowane przez badaczkę 3-tomowe jak dotąd wydanie *Listów Żmichowskiej*.

Prof. dr W. Danek skupił wokół swojej osoby badaczy i studentów (prace magisterskie i doktorskie) zajmujących się życiem i twórczością Józefa Ignacego Kraszewskiego. Poza wydaną w 1957 roku książką *Publicystyka Józefa Ignacego Kraszewskiego w latach 1859—1872* ogłosił również obszerną pracę *Józef Ignacy Kraszewski, część I: Zarys życia i twórczości, część II Materiały*. Od lat prof. dr W. Danek skoncentrował swoją uwagę na powieściach historycznych autora *Starej baśni*. Wszedł bowiem jako przewodniczący (obok prof. dra J. Krzyżanowskiego) do Komitetu Redakcyjnego Ludowej Spółdzielni Wydawniczej przygotowującej wznowienie powieści historycznych Kraszewskiego. Sam też opracował wiele posłowi do tych powieści. Ponadto napisał obszerny wstęp do *Zygmuntowskich czasów Kraszewskiego* (Biblioteka Narodowa), w którym zajmuje się szczegółowo problematyką XIX-wiecznej powieści historycznej w literaturze polskiej przed autorem *Saskich ostałków*. Wydał również książki: *Powieści historyczne J. I. Kraszewskiego, Matejko a Kraszewski*. Swoim refleksjom teoretycznym nad powieścią historyczną dał wyraz w rozprawach zebranych w książce: *Pisarz zawsze żywy*. Ukończył obszerną książkę o Kraszewskim przeznaczoną dla serii „Profile”. Prof. dr W. Danek zajmuje się również upowszechnianiem wiedzy o Kraszewskim w Niemieckiej Republice Demokratycznej, czego wyrazem są jego liczne odczyty w tym kraju i publikacja *J. I. Kraszewski. Leben und Werke des grossen polnischen Dichters*. Dla czytelników w Niemieckiej Republice Federalnej przygotował rozprawę o Kraszewskim, opublikowaną w czasopiśmie „Mickiewicz-Blatter”.

Do warsztatu naukowego prof. dra W. Danki nawiązuje doc. dr J. Jarowiecki w swoich posłowiach do powieści historycznych Kraszewskiego, w licznych artykułach, a także w rozprawie doktorskiej: *Źródła i klasyfikacja powieści historycznych J. I. Kraszewskiego z czasów stanisławowskich*, której obszerne fragmenty ukazały się w czasopiśmie naukowych.

Prozą historyczną XIX wieku zajmuje się także dr A. Jopek, autor posłowi

do powieści historycznych Zygmunta Kaczkowskiego oraz rozpraw o tym pisarzu, które złożyły się na jego dysertację doktorską, napisaną pod kierunkiem prof. dra J. Nowakowskiego: *Opowiadania i powieści historyczne Zygmunta Kaczkowskiego w pierwszym okresie jego twórczości*. Z kolei przeniósł dr A. Jopek swoje zainteresowania na powieści historyczne Szczęsnego Morawskiego i Adama Krechowickiego.

O prozie współczesnej Kraszewskiego pisał doc. S. Burkot. Jego zainteresowania powieściami współczesnymi autora *Chaty za wsią* zaowocowały w postaci książki: *Powieści współczesne 1863—1872 Józefa Ignacego Kraszewskiego*. Zgromadził on, poprzedził wstępem, zaopatrzył komentarzem wypowiedzi teoretyczne Kraszewskiego na temat powieści w książce: *Kraszewski o powieściopisarzach i powieści*. Doc. dr S. Burkot należy do kolegium redakcyjnego, przygotowującego korespondencję Marii Konopnickiej. W wydanym I tomie tej korespondencji opracował pewne zespoły listów. Natomiast wynikiem syntetycznego spojrzenia doc. dr S. Burkota na rozwój powieści w literaturze XIX wieku stała się jego książka: *Spory o powieść w polskiej krytyce literackiej XIX wieku*, która stanowiła podstawę do uzyskania przez niego naukowego stopnia docenta.

Opowiadaniem Kraszewskiego zainteresowała się w rozprawie doktorskiej, pisanej pod kierunkiem prof. W. Danka, dr T. Nowacka. Ogłosiła ona prace: *Z problemów opowiadań romantycznych Józefa Ignacego Kraszewskiego, Opowiadania o tematyce współczesnej J. I. Kraszewskiego z lat czterdziestych i pięćdziesiątych XIX w.*

Na seminarium doktorskim prof. dra W. Danka powstały też prace S. Zelak-Pakuły: *Kraszewski jako humorysta*, H. Bursztyńskiej: *Kraszewski i Sienkiewicz*. Fragmenty tych prac były publikowane w rozmaitych czasopiśmiech.

Prof. dr W. Danek patronował także rozprawom doktorskim: Czesława Kłaka *O powieściach historycznych Jana Zachariasiewicza*; Edwarda Lewickiego *Problem wychowania moralnego w twórczości J. I. Kraszewskiego*.

Pracownicy Katedry penetrowali również obszary literatury pozytywizmu i naturalizmu. Elizie Orzeszkowej poświęciła książkę prof. dr M. Romankówna: *Na nowych drogach. Studia o Elizie Orzeszkowej*. Napisała również kilka rozpraw na temat wybranych zagadnień z twórczości Bolesława Prusa i Henryka Sienkiewicza.

Pod kierunkiem prof. dra W. Danka doc. dr W. Pasterniak przygotował pracę doktorską: *Problemy oświaty i wychowania w twórczości nowelistycznej i powieściowej Elizy Orzeszkowej*. Z tym okresem literatury polskiej wiąże się książka Wincentego Danka: *Poglądy pedagogiczne Adolfa Dygasińskiego* oraz edycja *Pism wybranych* tegoż autora.

Posłowia do powieści Artura Gruszeckiego pisała mgr D. Brzozowska. Oddziaływaniem Emila Zoli na literaturę polską zajmował się prof.

dr J. Nowakowski w książce: *Spór o Żołę. Z dziejów pozytywistycznej recepcji naturalizmu polskiego.*

Twórczość Antoniego Sygietyńskiego omawiał w swoich rozprawach i artykułach dr Z. Uryga, pracownik Katedry Dydaktyki Literatury i Języka Polskiego. Złożył on do druku napisaną pod kierunkiem prof. dr J. Nowakowskiego pracę doktorską: *Twórczość literacka Antoniego Sygietyńskiego na tle jego działalności krytycznej i publicystycznej.*

W zakresie badań pracowników Katedry nad okresem Młodej Polski należy wymienić prace prof. dr J. Nowakowskiego poświęcone dramatom Stanisława Wyspiańskiego, np.: *O niektórych cechach struktury dzieła Wyspiańskiego, Symbolizm i dramaturgia Wyspiańskiego, Uwagi o konstrukcji czasu i przestrzeni w „Nocy listopadowej” i wiele innych.* Prof. Nowakowski przygotował do druku, zaopatrzył komentarzami i wstępami dla Biblioteki Narodowej dramaty „listopadowe” i „Bolesławowskie” Wyspiańskiego. Wydawnictwo Literackie publikuje zbiór jego studiów o Wyspiańskim — dramaturgu.

Prof. dr J. Nowakowski wygłosił wiosną 1966 r. cykl wykładów na uniwersytecie w Sztokholmie o dramacie polskim w I połowie XX wieku. W kwietniu tegoż roku miał odczyt na uniwersytecie w Uppsali o dramaturgii S. Wyspiańskiego.

W kręgu dramaturgicznych i teatralnych zainteresowań prof. Nowakowskiego kształtuje się warsztat naukowy S. Mrazka, autora rozprawy: *Gestyka w utworach dramatycznych Stanisława Przybyszewskiego.* Mgr S. Mrazek przygotowuje pracę doktorską na temat środków ekspresji pozasłownej w dramacie młodopolskim.

Pod naukowym kierunkiem prof. dr J. Nowakowskiego powstały m.in. dysertacje doktorskie: A. Jazowskiego *Poglądy Wilhelma Feldmana jako krytyka literackiego* — wydana jako książka przez PAN, E. Łoch — *Twórczość nowelistyczna Ignacego Maciejowskiego (Sewera)* — wydana w formie książkowej przez PAN oraz H. Kurczaba — *Tatrzańska twórczość literacka Stanisława Witkiewicza.*

Młodopolskie zainteresowania doc. dra S. Sierotwińskiego skupiają się wokół Maryli Wolskiej (książka — *Maryla Wolska. Środowisko, życie i twórczość*), Ignacego Maciejowskiego oraz kręgu kulturowego Pawlikowskich z Medyki.

Doc. dr B. Faron opracował do *Obrazu literatury polskiej* sylwetkę monograficzną Władysława Orkana. Napisał także rozprawę: *Z kontaktów Władysława Orkana z naturalizmem.*

Kontynuując swoje badania nad powieścią historyczną XIX i XX wieku, doc. dr J. Jarowiecki spojrzął w obszernym studium na Władysława Stanisława Reymonta jako twórcę trylogii historycznej — *Rok 1794.*

Proza i krytyka literacka okresu międzywojennego znalazła się na warsztacie wielu pracowników Katedry i doktorantów, grupujących się wokół

prof. dr J. Nowakowskiego. Na plan pierwszy wysuwa się tutaj doc. dr hab. J. Zbigniew Bialek ze swoim studium o Ignacym Fiku i dwoma książkami: *Ludwik Fryde jako krytyk literacki* oraz *Poglądy historycznoliterackie Karola Wiktora Zawodzińskiego*, z których pierwsza, pisana pod opieką naukową prof. dra K. Wyki, stanowiła podstawę do uzyskania doktoratu, a druga podstawę habilitacji. Napisał również studium o Poli Gojawiczyńskiej.

Doc. dr B. Faron przypomniał Leona Piwińskiego jako krytyka prozy narracyjnej. Przedmiotem jego rozprawy doktorskiej, napisanej pod kierunkiem prof. dra J. Nowakowskiego, stała się twórczość Zbigniewa Uniłowskiego. Opublikował kilka rozpraw na temat dorobku literackiego tego autora i ogłosił książkę o Uniłowskim w serii „Profile”. W PW „Wiedza Powszechna” złożył do druku zbiorową publikację pt. *Prozaicy dwudziestolecia międzywojennego* (redakcja naukowa, autorstwo wstępu oraz dwóch sylwetek). Doc. dr B. Faron podczas swojego dwumiesięcznego pobytu w ZSRR w 1968 roku (Moskwa i Leningrad) badał problemy dotyczące realizmu i literatury faktu w prozie radzieckiej lat dwudziestych i trzydziestych. Nawiązał naukowe kontakty z Katedrami Literatury Rosyjskiej oraz Literatur Słowiańskich uniwersytetów w Moskwie i Leningradzie. W Uniwersytecie Moskiewskim wygłosił odczyt na temat polskiej prozy narracyjnej w latach międzywojennych.

Tematyka literacka dwudziestolecia międzywojennego dominuje w innych pracach doktorskich, nad którymi opiekę sprawuje prof. dr J. Nowakowski. Dr K. Ptak zajął się zespołem literackim „Przedmieście”. Dr W. Wójcik podjął się interpretacji powieści Zofii Nałkowskiej. Dr J. Zając omówił pisarstwo Leona Kruczkowskiego, a dr S. Żak dokonał krytycznej analizy powieści Marii Kuncewiczowej. Fragmenty tych prac były drukowane w rozmaitych czasopismach.

Pod kierunkiem prof. dra W. Danka dr J. Nowakowski napisał rozprawę doktorską o twórczości Piotra Choynowskiego.

Dramatem dwudziestolecia międzywojennego zainteresował się mgr S. Mrazek (*Wczesne dramaty Jerzego Szaniawskiego na tle współczesności*) oraz mgr M. Białota (*Niektóre elementy konstrukcji czasu i przestrzeni w dramatach Stanisława Ignacego Witkiewicza*).

Obszary liryki i wersyfikacji dwudziestolecia międzywojennego (twórczość poetycka Józefa Aleksandra Gałuszki) gruntuje dr R. Lubas.

Literaturą okupacyjną od lat zajmował się doc. dr S. Sierotwiński, czemu dał wyraz w rozprawach: *Materiały do literatury w podziemiu 1939—1944. Główne problemy badań literatury konspiracyjnej w kraju 1939—1944, Krakowski konspiracyjny „Miesięcznik Literacki”* i nade wszystko fundamentalna *Kronika życia literackiego w Polsce pod okupacją hitlerowską. Próba przeglądu zdarzeń w układzie chronologicznym*. Doc. dr S. Sierotwiński przygotowuje książkę o krakowskim podziemiu literackim pod okupacją hitlerowską.

Doc. dr B. Faron ogłosił w „Roczniku Czasopiśmiennictwa Polskiego PAN“ szkic o czasopiśmie dziecięcych i młodzieżowych z okresu powstania warszawskiego pt. *Ż dziejów prozy powstania warszawskiego* („Jawnutka“ i „Dziennik Dziecięcy“).

Lewicowy nurt literatury podziemnej wydobywa doc. J. Jarowiecki, np. w rozprawie: *Lewicowe pisma kulturalno-społeczne na tle konspiracyjnej prasy lat 1939—1944, czy Krakowskie pismo satyryczne „Na Ucho“ (1943—1944)*.

Ostatnio obserwuje się w zespole Katedry zainteresowania literaturą Polski Ludowej. Doc. dr B. Faron drukuje w serii PWN „Nauka dla wszystkich“ szkic o Stanisławie Piętku i recenzuje książki o pisarzach tego okresu w czasopiśmie (m. in. w „Miesięczniku Literackim“ i „Nowych Książkach“), w telewizji i w radio.

Doc. dr S. Burkot bada stylistyczne właściwości prozy Stanisława Dygata, Jarosława Iwaszkiewicza i Stanisława Zielińskiego.

W Uczelni typu nauczycielskiego nie mogło zabraknąć publikacji omawiających twórczość dla dzieci i młodzieży. Doc. dr J. Białek, od 1965 roku kierownik Zakładu Literatury dla Dzieci i Młodzieży przy Katedrze, zajmuje się dorobkiem artystycznym Haliny Górskiej i Janiny Porazińskiej. Ponadto opracował szkic syntetyczny: *Literatura dziecięca okresu międzywojennego na tle ówczesnych kierunków pedagogicznych*, czy wreszcie rozprawę: *Ż zagadnień współczesnej prozy dla dzieci młodszych (8—10-letnich)*. Kończy książkę: *Literatura dla dzieci i młodzieży w okresie międzywojennym*.

Na „terenach“ literatury ludowej wkracza raz po raz doc. dr S. Sierotwiński, np. w rozprawie *Liryka Hanki Nowobelskiej na tle literatury ludowej*.

Ostatnio badania nad literaturą ludową podjął mgr E. Chudziński, pod którego kierunkiem studenci polonistyki zbierają podczas pobytu na obozach wakacyjnych utrwalone w mowie i na piśmie wypowiedzi oraz teksty ludowych twórców. Mgr E. Chudziński kończy pracę doktorską z tego zakresu. Ogłosił m. in. rozprawę: *Twórczość Edwarda Patli na tle dramatu i teatru ludowego*. Bierze też aktywny udział w redagowaniu czasopisma „Student“, w którym publikuje artykuły poświęcone problematyce młodzieżowej.

Dr J. Kajtoch, poza działalnością recenzyjną, zajmował się twórczością J. I. Kraszewskiego. Wydał książki o życiu i twórczości śląskich pisarzy: Norberta Bonczyka oraz Koustantego Damrota. Interesuje się również tematyką wiejską we współczesnej prozie i poezji polskiej.

Na obszar pogranicza teorii literatury i dydaktyki szkolnej wkroczył poza docentem dr W. Szyszkońskim (*Analiza dzieła literackiego*) doc. S. Sierotwiński. Opracował on *Słownik terminów literackich*, którego czwarte uzupełnione wydanie ukazało się w 1970 roku.

Problemy teoretyczne podejmują i rozwiązują w swoich pracach historycznoliterackich prof. dr W. Danek (powieść historyczna) i prof. dr J. Nowakowski (dramat młodopolski).

Chociaż w 1958 roku wyodrębniła się z Katedry Historii Literatury Polskiej Katedra Dydaktyki, to przecież nie tylko „metodycy“ (W. Szyszkowski, Z. Uryga, Z. Jagoda) ogłaszają wyniki swoich prac związanych z ich dyscypliną, ale także i członkowie Katedry Historii Literatury starają się im kroku dotrzymać. Prof. dr W. Danek ogłosił m. in. rozprawę: *Ż doświadczeń Studium Zaocznego WSP, Kształcenie naukowe poglądy na świat w procesie nauczania historii literatury polskiej, Zagadnienie kształcenia nauczycieli w świetle nowych tendencji oświatowych*. Prof. J. Nowakowski opublikował m. in. artykuł: *Osobowość nauczyciela polonisty a nauczanie literatury, Praca magisterska w Wyższej Szkole Pedagogicznej*. W wyniku jego kilkumiesięcznej podróży naukowej na zlecenie Unesco po krajach Europy Zachodniej powstały rozprawy: *U Francuzów w szkole, Kształcenie nauczyciela we Francji, Problem kształcenia nauczycieli w świecie współczesnym, Kształcenie nauczycieli we Francji, w Belgii i we Włoszech*.

Pod redakcją doc. dr W. Szyszkowskiego pracownicy Katedry Dydaktyki (dr Z. Jagoda, dr Z. Uryga) i Katedry Historii Literatury (doc. dr J. Jarowiecki) opracowali *Bibliografię metodyki nauczania języka polskiego 1918—1939*. Ukończyli drugi tom obejmujący okres po drugiej wojnie światowej. Doc. dr J. Jarowiecki kieruje Międzywydziałowym Zakładem Badań i Studiów nad Dydaktycznymi Problemami Pracy Wyższych Szkół Pedagogicznych.

Skromniej przedstawiają się badania z zakresu literatury powszechnej, chociaż i na tym odcinku należy odnotować prace prof. dr J. Nowakowskiego (Rabelais, Balzak, Zola, symboliści francuscy) i prof. dr W. Danka (Walter Scott).

Pod kierunkiem prof. dr J. Nowakowskiego mgr E. Zechenter-Spławińska napisała i obroniła dysertację doktorską o recepcji literatury skandynawskiej w Polsce w okresie Młodej Polski.

Problemy dydaktyczne oraz ideowo-wychowawcze w szkołach wyższych wielokrotnie omawiał doc. dr J. Jarowiecki. Dla potrzeb studentów zaocznych doc. dr S. Burkot i doc. dr B. Faron opracowali *Antologię poezji współczesnej 1939—1970*. Ponadto doc. dr S. Burkot jest współautorem złożonego do druku podręcznika historii literatury polskiej dla klas licealnych.

Dla uczczenia pięćdziesięciolecia odzyskania niepodległości narodowej Katedra Historii Literatury Polskiej zorganizowała w dniach 7—8 listopada 1968 r. z udziałem gości z innych uczelni konferencję naukową, poświęconą literaturze polskiej lat 1918—1939. Wygłoszono dziesięć referatów, przygotowanych przez pracowników dydaktyczno-naukowych Katedry i doktorantów (doc. Z. Białek, doc. J. Jarowiecki, doc. S. Burkot, doc. B. Faron, dr W. Wójcik, dr S. Żak, dr K. Ptak, dr J. Zając, mgr S. Mrazek, mgr M. Białota). Osiem spośród tych referatów zostało zamieszczonych w *Pracach Histo-*

rycznoliterackich *Rocznika Naukowo-Dydaktycznego WSP w Krakowie* (tom IV). Autorzy dwóch pozostałych referatów ogłosili je w innych wydawnictwach.

Jak wynika z powyższego przeglądu, w pracach badawczych Katedry wyodrębniają się następujące kompleksy zagadnień: Pracom nad prozą współczesną i historyczną Kraszewskiego, a także nad XIX i XX-wieczną powieścią historyczną patronuje prof. dr W. Danek. Sporo uwagi pracownicy Katedry poświęcają prozie współczesnej XX wieku (doc. S. Burkot, doc. Z. Białek, doc. B. Faron). Problemom romantyzmu krajowego i dramatu młodopolskiego (Wyspiański) poświęca swój trud badawczy prof. dr J. Nowakowski, pod którego przewodnictwem naukowym rozwinęły się skuteczne badania nad prozą dwudziestolecia międzywojennego (prace B. Farona, K. Ptaka, W. Wójcika, J. Zająca, S. Żaka). Jego śladami kroczą mgr S. Mrazek i mgr M. Białota. Zagadnieniami literatury ludowej zajmuje się doc. dr S. Sierotwiński. Coraz śmieiej penetruje te obszary mgr E. Chudziński. Czasopisma konspiracyjne i życie literackie w okresie okupacji od dawna interesują doc. S. Sierotwińskiego i doc. J. Jarowieckiego. Doc. J. Białek i jego magistrowie zajmują się literaturą dla dzieci i młodzieży.

Na osobną wzmiankę zasługują również prace edytorskie wykonywane przez większość pracowników Katedry*. Poloniści z Katedry zaznaczają swoją obecność w ogólnopolskim życiu naukowym, zasilając periodyki i tygodniki, jak np. „Pamiętnik Literacki“, „Przegląd Humanistyczny“, „Ruch Literacki“, „Miesięcznik Literacki“, „Kwartalnik Rzeszowski“, „Profile“, „Życie Literackie“, „Kultura“.

Dość znaczny jest udział naszych pracowników w redagowaniu „Ruchu Literackiego“ pod naczelną redakcją prof. dra W. Danka, przy czym w skład zespołu redakcyjnego wchodził lub wchodzi: prof. dr J. Nowakowski, doc. dr S. Sierotwiński, doc. dr B. Faron i dr Z. Uryga i współpracujący przez wiele lat z Katedrą dr J. Kajtoch.

Wielu pracowników wchodzi w skład Komisji Historycznoliterackiej PAN w Krakowie i aktywnie uczestniczy w jej działalności. Obowiązki kolejno sekretarza potem wiceprzewodniczącego Komisji pełnił przez szereg lat prof. dr J. Nowakowski. Obecnie sekretarzem naukowym jest dr hab. J. Białek, a jego zastępcą doc. dr J. Jarowiecki. Na sekretarza technicznego Komisja powołała w 1966 r. doc. dr B. Farona. Podkomisji do Badań Literatury Krajowej w latach 1939—1944 przewodniczył doc. dr S. Sierotwiński. Ponadto doc. dr J. Jarowiecki uczestniczy w Komitecie Wydawniczym serii: „Nauka dla wszystkich“. W ramach tej serii dotychczas ukazały się prace naszych polonistów: W. Danka (*J. I. Kraszewski*), J. Nowakowskiego (*Historia o dramatach Stanisława Wyspiańskiego, Teofil Lenartowicz i jego poezje*),

* Przy omawianiu dorobku naukowego pracowników Katedry korzystano z pracy doc. Jerzego Jarowieckiego: *Publikacje pracowników naukowo-dydaktycznych Katedry Historii Literatury Polskiej Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Krakowie*, „Rocznik Naukowo-Dydaktyczny”. Z. 24. *Prace Historycznoliterackie III*, Kraków 1966, s. 256—276.

B. Farona (*Zbigniew Uniłowski, Stanisław Piętał*), M. Romankówny (*Narcyza Żmichowska, Eliza Orzeszkowa*), J. Jarowieckiego (*Szkolnictwo wyższe w Krakowie w latach 1945—1969, Życie literackie w Krakowie w latach 1945—1969*), S. Żaka (*Maria Kuncewiczowa*), S. Sierotwińskiego (*Krakowskie podziemie literackie pod okupacją hitlerowską*).

Za szczegól ilustrowający aktywny udział pracowników Katedry w niektórych fundamentalnych pracach zbiorowych i publikacjach naukowo-informacyjnych można uznać fakt, że np. doc. dr S. Sierotwiński opracował około 50 biogramów dla *Polskiego Słownika Biograficznego*, a ponadto 20 dla *Słownika Biograficznego Książki Polskiej*.

Z uwagi na nauczycielski charakter Uczelni, zainteresowania teoretyczne i praktykę zawodową, członkowie Katedry: prof. W. Danek, prof. J. Nowakowski, prof. M. Romankówna oraz doc. J. Jarowiecki uczestniczą jako członkowie w pracach Komisji Nauk Pedagogicznych PAN w Krakowie. Członkami Nauki o Literaturze PAN są: prof. W. Danek i prof. J. Nowakowski.

Udział wielu pracowników Katedry w polonistycznym życiu naukowym nie ogranicza się tylko do Krakowa. Wygłaszają oni referaty i odczyty w innych ośrodkach uniwersyteckich, a także za granicą.

Z inicjatywy Towarzystwa im. M. Konopnickiej Zakład Literatury Polskiej Instytutu Filologii Polskiej zorganizuje w dniach 13—14 kwietnia 1972 r. ogólnopolską sesję naukową, poświęconą Tcofilowi Lenartowiczowi w związku z jubileuszem 150-lecia jego urodzin. Na czele Komitetu Organizacyjnego stanął prof. dr Jan Nowakowski, będący zarazem wiceprzewodniczącym Zarządu Głównego Towarzystwa im. Marii Konopnickiej. W pracach przygotowawczych i organizacyjnych biorą udział: dr Kazimierz Ptak, kierownik Wydawnictwa Naukowego, który zajął się technicznym przygotowaniem całej imprezy przy ofiarnej współpracy doc. J. Jarowieckiego, dr A. Jopka, dr R. Lubas, mgr E. Chudzińskiego i innych.

Spśród pracowników Katedry na zbliżającą się sesję przygotowali referaty: prof. dr M. Romankówna (*Lenartowicz w kręgu Gabrielli i jej środowiska*) doc. dr S. Burkot (*Lenartowicz w Krakowie*) oraz dr Z. Uryga, reprezentujący Katedrę Dydaktyki Literatury i Języka Polskiego (*Poezja Lenartowicza w szkole*).

Udział w sesji zapowiedziało wielu uczonych krajowych i zagranicznych, wśród nich: prof. dr K. Wyka, prof. dr H. Markiewicz, prof. dr M. Janion (referat), prof. dr M. Żmigrodzka, prof. dr Z. Markiewicz (Uniwersytet w Nancy), prof. dr P. Marchesani (Uniwersytet w Mediolanie). Nie zabraknie w obradach nestorów krajowej polonistyki w osobach: prof. dr Z. Szmydtowej (referat) i prof. dr J. Krzyżanowskiego.

Na zakończenie uwag o Katedrze Historii Literatury Polskiej trzeba powołać się na wspomniany artykuł prof. dra J. Nowakowskiego, który pisał w 1965 roku:

W wewnętrznej działalności Katedry podkreślić wypadnie nadto pełne zaangażowanie jej pracowników w absorbującą pracę dydaktyczną i wychowawczą, stały wzgląd w pracy indywidualnej i zespołowej na problematykę metodyczno-dydaktyczną w sensie zarówno praktycznym, jak teoretycznym, udział w rozwiązywaniu zagadnień związanych z programem szkolnym i z organizacją szkolnictwa, w szczególności w zakresie problemu kształcenia nauczycieli, nie zarzucone związki z potrzebami polonistyki szkolnej. Katedra nie traci przy tym łączności sąsiedzkiej z innymi Katedrami, z Katedrą Języka Polskiego i z Katedrą Metodyki Nauczania Języka Polskiego i Literatury, wraz z którymi — przy wzajemnym zrozumieniu i zgodnej współpracy — wychowuje i kształci nauczycieli-polonistów dla obecnej i dla przyszłej szkoły, realizując w sobie właściwym zakresie zadanie specjalne i szczególniejszy model formowania kadr nauczycielskich w Wyższej Szkole Pedagogicznej.

Zacytowana wypowiedź wieloletniego Kierownika Katedry Historii Literatury Polskiej nic nie straciła na swojej aktualności. Pięcioletni okres czasu, jaki upłynął od napisania tych słów, wzmocnił tylko ich wymowę i przydał im znaczenia.

KATEDRA JĘZYKA POLSKIEGO

W latach 1961—1971 pracowały w Katedrze Języka Polskiego WSP w Krakowie 22 osoby. Część z nich to pracownicy stali, od lat związani z Uczelnią i Katedrą, część natomiast to osoby związane z WSP tylko luźno i okresowo, przeważnie zatrudnione na godzinach zleconych w WSP w Krakowie lub w Punktach Konsultacyjnych w Rzeszowie i Kielcach.

Lata te cechuje bujny rozwój Katedry, zarówno pod względem ilościowym, jak również pod względem naukowym. W omawianym okresie Katedra uzyskała pięciu docentów etatowych. Są to: doc. dr hab. E. Pawłowski (1965), doc. dr M. Schabowska (1969), doc. dr J. Zaleski (1969), doc. dr hab. L. Bednarczuk (1971), doc. dr J. Kobylińska (1971).

W tym samym czasie Katedra straciła długoletniego wybitnego pracownika naukowego — prof. dra T. Milewskiego. Był on profesorem zwyczajnym UJ, w WSP pracował na drugim etacie w latach 1950—1965. Zmarł 5 marca 1965 r. Odszedł również z Uczelni do Uniwersytetu Jagiellońskiego organizator i wieloletni Kierownik Katedry Języka Polskiego — prof. dr S. Jodłowski, zachowując w WSP już tylko godziny zlecone. Kierownikiem Katedry został w 1965 r. doc. dr J. Zaleski.

W omawianym okresie stopnie docenta bądź doktora habilitowanego na podstawie przewodów habilitacyjnych uzyskali następujący pracownicy Katedry: doc. dr hab. E. Pawłowski (1965), doc. dr hab. L. Bednarczuk (1970), dr hab. M. Zarębina (1971).

Dziesięciolecie to przyniosło również kilkanaście stopni doktorskich, uzyskanych przez pracowników Katedry, doktorantów, odbywających studia doktoranckie w Katedrze oraz nauczycieli. Stopnie doktorskie uzyskali na-

stepujący pracownicy Katedry: doc. dr hab. L. Bednarczuk (1964), doc. dr J. Kobylińska (1964), doc. dr M. Schabowska (1964), doc. dr J. Zaleski (1965), doc. hab. M. Zarębina (1965).

Stopnie doktorskie uzyskane przez doktorantów: dr D. Kopertowska (1967), dr A. Dyduchowa (1969), dr T. Rittel (1969), dr A. Kawulok-Pospizyl (1971).

Inne doktoraty, których promotorami byli pracownicy Katedry: dr W. Dolińska — 1967 r. (promotor prof. dr S. Jodłowski), dr K. Dziurowa — 1971 r. (promotor doc. dr hab. E. Pawłowski).

W skład Katedry z dniem 30 czerwca 1971 r. wchodził: Kierownik Katedry — doc. dr J. Zaleski, docenci — doc. dr hab. L. Bednarczuk, doc. dr J. Kobylińska, doc. dr hab. E. Pawłowski, doc. dr M. Schabowska, adiunkci — dr hab. M. Zarębina, starsi asystenci — mgr K. Nadurska, mgr J. Ożdżyński, mgr E. Stachurski, asystenci — mgr E. Klisiewicz, pracownicy na godzinach zleconych — prof. dr S. Jodłowski, mgr A. Spólnik, doktorant — mgr I. Niżnik.

W omawianym okresie w Katedrze pracowały okresowo (etatowo lub na godzinach zleconych): dr A. Dyduchowa — adiunkt w Katedrze Dydaktyki w latach 1966—1970; mgr M. Idziak-Jednaka — asystent Katedry Języka w latach 1965—1966, przeszła do pracy w Instytucie Śląskim w Opolu; prof. dr A. Heinz z UJ — w latach 1959—1970; dr H. Kamińska — adiunkt WSP w Rzeszowie, prowadziła zajęcia w filii WSP w Rzeszowie w latach 1964—1967; mgr L. Krzyk — pracownik SN w Kielcach, prowadził zajęcia w Punkcie Konsultacyjnym w Kielcach; doc. dr hab. Z. Kurzowa — zatrudniona w Katedrze Języka Polskiego WSP w Krakowie w charakterze adiunkta przeszła do Katedry Języka Polskiego w UJ w 1969 r.; dr T. Rittel — adiunkt WSN w Kielcach, prowadziła zajęcia zlecone w Punkcie Konsultacyjnym krakowskiej WSP w Kielcach; dr D. Wesółowska — adiunkt UJ, pracowała jako starszy asystent Katedry Dydaktyki Języka i Literatury Polskiej w WSP w latach 1962—1966; mgr I. Wątor — starszy asystent, prowadził zajęcia w filii WSP w Rzeszowie w latach 1965—1966; mgr T. Zaleska — pracowała w Katedrze Języka Polskiego na stanowisku asystenta, następnie starszego asystenta w latach 1961—1970. Odeszła z pracy na własne żądanie.

W omawianym okresie prace magisterskie w Katedrze Języka Polskiego były przygotowywane pod kierunkiem prof. dra S. Jodłowskiego, prof. dra T. Milewskiego, doc. dra hab. E. Pawłowskiego, doc. dra J. Zaleskiego, doc. dr M. Schabowskiej. Tematyka prac magisterskich dotyczyła problemu poprawności językowej i kształtowania się norm tej poprawności w XIX i XX wieku. Prace o tej tematyce pisali słuchacze studium stacjonarnego. Pod kierunkiem prof. dr T. Milewskiego słuchacze zaoczeni filologii polskiej

opracowywali tematy prac magisterskich związane z nazewnictwem miejscowym okolic własnego miejsca zamieszkania. Na seminarium magisterskim prowadzonym przez doc. dr hab. E. Pawłowskiego studenci zajmowali się opracowaniem monograficznym gwar wsi małopolskich, nazewnictwem miejscowym oraz osobowym z uwzględnieniem przezwisk i przydomków.

Obok tych tematów, obejmujących całe grupy seminaryjne, opracowano w Katedrze sporo tematów dotyczących części mowy, rozwoju deklinacji i koniugacji polskiej z uwzględnieniem współczesnych tendencji rozwojowych. Zajmowano się także składnią, szczególnie uwzględniając problem szyku wyrazów, pełniących różne funkcje w zdaniu. Prace z tego zakresu wykonano pod kierunkiem prof. dra S. Jodłowskiego.

Sporo miejsca i uwagi poświęcono słownictwu. Na plan pierwszy wysuwają się tu tematy związane z rozwojem współczesnego zasobu słownikowego. Różne odmiany słownictwa zawodowego (technika, malarstwo, sport, moda itp.) oraz środowiskowe, społeczne odmiany języka stały się przedmiotem opracowywanych tematów.

Zwrócono także uwagę i poświęcono wiele prac zagadnicznym stylizacji językowej utworu literackiego. Powstały więc prace magisterskie omawiające styl językowy określonego utworu, miały one charakter monografii językowej. Inne prace, poświęcone stylowi jednego pisarza, uwzględniały charakterystyczne cechy stylu autora.

Wszystkie tematy prac magisterskich prowadzonych w Katedrze w dużym stopniu uwzględniają potrzeby przyszłego warsztatu nauczyciela polonisty. Pomagają w poznaniu systemu językowego i mechanizmów rozwoju praw językowych. Z drugiej strony, pozwalają zapoznać się z indywidualnymi odmianami języka, działającymi na tle systemu.

Prace poświęcone zagadnieniom nazewnictwa osobowego i terenowego mają charakter kształcący i poznawczy. Znajomość tych problemów winna także pomóc nauczycielowi w jego przyszłej pracy w określonym środowisku społecznym i gospodarczym.

Mimo tych dydaktycznych aspektów prace magisterskie językowe reprezentują wysoki poziom „czysto“ naukowy dzięki umiętnie dobranej i bogatej literaturze oraz wyzyskaniu metod stosowanych w badaniach językoznawczych.

Dorobek naukowy Katedry Języka Polskiego w omawianym okresie był znaczny, zarówno pod względem ilościowym (ponad 100 publikacji, w tym kilka książkowych), jak i ze względu na skalę zainteresowań i wagę podejmowanych problemów. Wpłynęło na to kilka czynników: wzrost kadry naukowej, uruchomienie studium doktoranckiego oraz ogólne ożywienie się życia językoznawczego w Polsce pod wpływem nowych prądów w językoznawstwie światowym.

Zgodnie z pedagogicznym charakterem szkoły obok prac ściśle naukowych podejmowane były przez pracowników Katedry również problemy metodyczne, związane z nauczaniem języka polskiego w szkole. Mniej natomiast było prac podręcznikowych.

W zakresie języka polskiego praca naukowa Katedry skupiała się w kilku wyraźnie zarysowanych zespołach problemów, jak: 1. zagadnienia współczesnego języka polskiego, 2. język autorów, 3. słownictwo i frazeologia, 4. onomastyka, 5. dialektologia. Poza tym były podejmowane tematy z zakresu językoznawstwa ogólnego i porównawczego.

Prof. dr S. Jodłowski zajmował się dysgresjami słowotwórczymi, pisał o substantywizacji przymiotników jako o jednym z elementów procesu rozwojowego języka. Interesowały go zagadnienia zestawień bliźniaczych. Pozostał wierny problematyce ortograficznej. Opracował również temat: *Kryteria klasyfikacji wyrazów na tle części mowy*.

Doc. dr hab. E. Pawłowski napisał dwie książki o nazwach miejscowych Sąddeckczyzny: *Nazwy miejscowe Sąddeckczyzny (Ogólna charakterystyka)*; *Nazwy miejscowe Sąddeckczyzny, cz. I. Nazwy wsi, przysiółków oraz dzielnic miejskich i wiejskich*. Omawiał wybrane zagadnienia dotyczące gwar małopolskich. Prowadzi również długofalowe nad nazwami roślin polskich, gromadzi materiał do słownika tych nazw.

Badania nad językiem Aleksandra Fredry prowadzi od lat doc. dr J. Załeski, czego rezultatem jest m. in. książka: *Język Aleksandra Fredry, cz. I: Fonetyka*. Z zakresu fleksji opracował temat: *Wołacz w funkcji mianownika w imionach męskich i rzeczownikach pospolitych*. Napisał także rozprawę: *Rozwój form wołacza żeńskich rzeczowników osobowych typu Marysia, Anulka, panusia*.

Doc. dr hab. L. Bednarczuk skoncentrował swoją uwagę na zagadnieniach polskich i indoeuropejskich spójników parataktycznych (książki: *Polskie spójniki parataktyczne, Indo-European parataxis*). Napisał także rozprawę: *Z zagadnień składni prastowiańskiej*.

Doc. dr J. Kobylińska zajmowała się wybranymi zagadnieniami fleksji języka polskiego. Należy tu wymienić m. in. jej rozprawę: *Problematyka doboru końcówek -a, -u w dopełniaczu liczby pojedynczej w języku polskim*, a nade wszystko książkę: *Rozwój form dopełniacza liczby pojedynczej rzeczowników męskich w języku polskim*. Z zakresu słowotwórstwa przygotowała rozprawę: *O rodzaju czynności u rzeczowników odstawnych na -ca*.

Zainteresowania naukowe doc. dr M. Schabowskiej koncentrują się wokół użycia części mowy (książka: *Rzeczowniki ilościowe w języku polskim*), numeryalizacji formalnej rzeczowników oraz synonimiki (rozprawa: *O poznawczą wartość synonimu*).

Doc. dr hab. Z. Kurzowa opublikowała m. in. książkę: *Polskie rzeczowniki męskie na -o na tle słowiańskim*. Przygotowała rozprawę: *Nieodmienność i odmiana nazwisk na -o w języku polskim*.

Ad. dr hab. M. Zarębina zajmowała się imionami własnymi, problemami dotyczącymi frekwencji wyrazów (*Rola wyrazu w słowniku i tekście*), badała polskie iterativa — neologizmy, penetrowała zagadnienia związane ze składnią warmijską. Interesowała ją psycholingwistyka (afazja) i mowa dziecka (książka: *Kształtowanie się systemu językowego dziecka*).

Dr A. Dyduchowa opracowała temat: *Dopełniacz w funkcji biernika liczby pojedynczej u męskich rzeczowników nieżywołnych*.

Dr T. Rittel zajęła się problemem: *Polski czas przeszły i tryb przypuszczający z zaimkiem*.

Słownictwo sportowe interesuje mgr J. Ożdżyńskiego (m. in. książka: *Polskie słownictwo sportowe*).

Dr D. Wesołowska badała problem przechodności i nieprzechodności tego samego czasownika w zależności od znaczenia, a także napisała artykuł: *Język fantastyczny w utworach Stanisława Lema*.

Mgr K. Nadurska prowadzi badania nad terminologią teatralną (*Niektóre terminy teatralne na tle słownictwa ogólnopolskiego*).

Mgr E. Stachurski napisał artykuł: *Regionalizmy kresowe w powieści poetyckiej Antoniego Malczewskiego*.

Znaczną rolę w pracach Katedry odegrała problematyka nauczania języka polskiego w szkole podstawowej i średniej. Zajmowano się programami nauczania, przygotowywaniem wzorów lekcji z gramatyki i analizą błędów uczniów. Sporo miejsca poświęcono — traktowanym w sposób naukowy — problemom poprawności językowej i ortografii.

Mniej natomiast było prac popularnonaukowych. Prowadzono jednak działalność odczytową zarówno w komisjach i towarzystwach naukowych, jak i dla szerszej publiczności.

KATEDRA DYDAKTYKI LITERATURY I JĘZYKA POLSKIEGO

W 1957 roku, kiedy znacznie wzrosła rola i samodzielność dydaktyki języka i literatury w programie nauczania polonistycznego, powstał przy Katedrze Historii Literatury Polskiej odrębny Zakład Metodyki Nauczania Literatury i Języka Polskiego, który w następnym roku akademickim przeobraził się w Katedrę Dydaktyki Literatury i Języka Polskiego. Jej kierownictwo objął znakomity teoretyk i praktyk dydaktyki, wielce zasłużony pedagog, doc. dr W. Szyszkowski. Mimo organizacyjnego usamodzielnienia się związku Katedry Dydaktyki z Katedrą Historii Literatury Polskiej bynajmniej nie zostały zerwane, co wyraziło się we wspólnych posiedzeniach obu Katedr, na których (także przy współudziale przedstawicieli Katedry Języka) omawiano istotne problemy dydaktyczne i programowe, związane z kształceniem studentów polonistów. Ponadto niektórzy pracownicy Katedry, jak jej kie-

rownik doc. dr W. Szyszkowski, dr Z. Uryga, dr Z. Jagoda, poza badaniami wynikajacymi ze specyfiki Katedry, podejmowali rowniez prace teoretyczne i historycznoliterackie.

W sklad pierwszego zespolu Katedry weszli doc. dr J. Kulpa, dr Z. Uryga. W 1960 roku doc. dr W. Szyszkowski przeszedl na emeryture, zachowujac swój ścisly zwiazek z Katedra przez uczestnictwo w jej zebraniach, badaniach naukowych, prowadzenie zajec dydaktycznych w pelnym wymiarze.

W 1962 roku funkcje kierownika Katedry objal prof. dr W. Danek. W tym tez roku wydatnie zwiekszyła się liczba pracowników Katedry. Ze Studium Języków Obcych przeszedl do Katedry starszy wykladowca dr J. Wronski, dlugoletni zasluzony nauczyciel i propagator teatru szkolnego. Zespol nauczajacy Katedry zasilil rownicz dr Z. Jagoda, dotad zatrudniony w Katedrze Historii Literatury. Zaangazowano rowniez do pracy w Katedrze mgr D. Jodlowska-Wesołowska.

W latach 1966/67 w ustabilizowanym zespolu Katedry nastapily duze zmiany. Za zgoda Kierownictwa Katedry i zarazem Wladz Uczelni opuscil Katedre dr Z. Jagoda, aby objac zajecia z dydaktyki w Uniwersytecie Jagiellońskim po zmarlym doc. dr J. Kijasie. Na Uniwersytet Jagielloński odeszla tez mgr D. Wesołowska. W 1966 roku zatrudniono dr A. Dyduchowa, absolwentke i doktorantke WSP. Uprzednio przez piec lat pracowala ona w szkolnictwie. W 1967 roku zaangazowano mgr B. Guzik, ktora do pracy w Katedrze przeszla po 7-letniej pracy nauczycielskiej. W tym tez czasie zwiazala się organizacyjnie z Katedra znana artystka teatralna E. Slomczyńska, prowadzaca dla polonistow zajecia z kultury zywego slowa. Poczawszy od 1968 roku Katedra corocznie przyjmowala na staz aktualnych absolwentow, zatrudnianych nastepnie na etatach asystenckich. W 1969 roku obowiazki asystenta objela mgr A. Jagielska, a w 1970 roku mgr R. Jedliński. W zwiazku z objeciem funkcji dyrektora Instytutu Nauk Pedagogicznych odszedl formalnie z Katedry doc. dr hab. J. Kulpa. Niemniej jednak w dalszym ciagu jest on zwiazany z Katedra zarowno przez swój warsztat naukowy, jak i zajecia dydaktyczne, ktore prowadzi dla polonistow.

W omawianym okresie obserwuje się wydatny wzrost kwalifikacji naukowych pracowników Katedry. W 1961 roku stopień doktora, a w cztery lata później tytuł docenta uzyskal J. Kulpa. W 1966 roku w Katedrze Historii Literatury Polskiej przygotowali swoje rozprawy doktorskie Z. Jagoda i Z. Uryga. W 1969 roku A. Dyduchowa obronila prace doktorska z zakresu jezykoznawstwa. Swoje kwalifikacje zawodowe podniosla rowniez mgr B. Guzik, uzyskujac drugie magisterium z pedagogiki w 1969 roku. W tymze samym roku dr Z. Uryga odbyl dwumiesieczny naukowy staz zagraniczny w Instytut Pédagogique National w Paryżu.

Na seminariach magisterskich pracownicy Katedry koncentrowali się wokół nastepujacych kompleksow problemowych: zagadnienie recepcji

lektury (seminarium doc. dra W. Szyszkowskiego i doc. dr hab. J. Kulpy), w wyniku czego obaj opiekunowie prac magisterskich napisali kilka syntetyzujących rozpraw, by wymienić tylko dysertację doc. dra W. Szyszkowskiego *Recepcja lektury szkolnej*. Prace magisterskie na temat roli środowiska w nauczaniu języka polskiego dostarczyły doc. drowi J. Kulpie materiału i impulsu naukowego do przygotowania kilku artykułów ogłoszonych w „Roczniku Naukowo-Dydaktycznym WSP” oraz w czasopismach specjalistycznych.

Pewne okresy z dziejów nauczania języka polskiego badali seminarzyści doc. W. Szyszkowskiego, który, w związku z tą problematyką, napisał m. in. artykuły: *Nauczania języka polskiego w dobie Komisji Edukacji Narodowej, Rok 1918 w dziejach nauczania języka polskiego, Recepcja twórczości Juliusza Słowackiego w szkole pod zaborami*.

Kiedy indziej seminarzyści doc. J. Kulpy przygotowywali prace magisterskie na temat zagadnienia pracy umysłowej w procesie nauczania języka polskiego.

Z kolei doc. dr W. Szyszkowski przydzielał prace magisterskie na temat roli środków audiowizualnych w nauczaniu języka polskiego.

Z satysfakcją należy stwierdzić, że studenci polonistyki coraz częściej i chętniej podejmują prace magisterskie z dydaktyki. Dotyczy to zwłaszcza słuchaczy zaocznych, którzy jako czynni nauczyciele w ten sposób zyskują możliwość pogłębienia swojej praktyki pedagogicznej przez teoretyczną refleksję.

Pracownicy Katedry wykazują w ostatnich latach dużą aktywność naukową. Doc. J. Kulpa zajmował się historią kształcenia nauczycieli w Polsce, dr Z. Uryga kontynuował swoje badania nad twórczością Antoniego Sygietyńskiego. Ponadto napisał rozprawy: *Dyskusja wokół polonistyki, Obraz jako pomoc w nauczaniu języka polskiego*. Dr A. Dyduchowa opracowywała zagadnienia związane z nauką o języku, a mgr B. Guzik wypowiadała się na temat zajęć fakultatywnych. W roku 1964 ukazało się drugie uzupełnione wydanie książki doc. Szyszkowskiego *Analiza dzieła literackiego*. Ma on również swój autorski i redakcyjny udział w podręczniku *Metodyka nauczania języka polskiego w szkole średniej*, wydanym przez Instytut Pedagogiki.

Doc. dr hab. J. Kulpa napisał książki: *Praca polonisty w klasach V—VIII, Nauczanie języka polskiego w szkole podstawowej dla dorosłych*.

Pod kierunkiem doc. dra W. Szyszkowskiego pracownicy Katedry dr Z. Jagoda i dr Z. Uryga (przy współudziale doc. dra J. Jarowieckiego) przygotowali i opublikowali pierwszy tom *Bibliografii metodyki nauczania języka polskiego (1918—1939)*. Ostatnio oddali do druku drugi tom, obejmujący okres 1945—1969.

Katedra współpracuje ze Zrzeszeniem Absolwentów WSP. Współuczestniczyła w organizacji zjazdów wychowanków WSP w 1967 i 1971 roku, powiązanych z konferencjami naukowymi.

Do ważnych wydarzeń w dziejach Katedry należy zaliczyć sesję naukową, zorganizowaną w 1970 roku z okazji 80 rocznicy urodzin i 50-lecia pracy w szkole polskiej doc. dra W. Szyszkowskiego. Głównym organizatorem tych uroczystości, które przybrały charakter ogólnopolski, była Katedra Metodyki. W uroczystościach jubileuszowych, połączonych ze zjazdem absolwentów polonistów, wzięli udział przedstawiciele wielu uniwersytetów i wyższych szkół pedagogicznych. Podczas sesji zarówno nasi pracownicy, jak i naukowcy, pochodzący z innych środowisk, wygłosili referaty poświęcone działalności naukowej i dydaktycznej jubilata, a także omówili zagadnienia dotyczące kształcenia nauczycieli polonistów i różnych kierunków pracy naukowej w zakresie dydaktyki języka i literatury polskiej. Materiały z sesji poświęconej nestorowi polonistycznej dydaktyki zostaną opublikowane w księdze pamiątkowej.

W 1970 roku zespół pracowników Katedry podjął prace eksperymentalne w Szkole Podstawowej nr 35 w Krakowie na temat: *Cicha praca uczniów na lekcjach nad tekstem literackim*. W pracach tych biorą udział dr A. Dyduchowa, dr Z. Uryga i mgr A. Jagielska.

W pracach Komisji Nauk Pedagogicznych PAN uczestniczą prof. dr W. Danek, doc. dr W. Szyszkowski i doc. dr hab. J. Kulpa. Poza kierownikiem Katedry do Komisji Historycznoliterackiej PAN należą doc. W. Szyszkowski i dr Z. Uryga.

Członkowie Katedry współpracują z Komisjami Programowymi Ministerstwa Oświaty i Szkolnictwa Wyższego w kształtowaniu i ocenie programów nauczania szkoły ogólnokształcącej (doc. W. Szyszkowski i doc. J. Kulpa) oraz programów wyższych szkół pedagogicznych (dr Z. Uryga). Nie można też zapominać o współpracy naszych naukowców z PZWS, jeśli chodzi o recenzowanie wydawnictw dydaktycznych. Pracownicy Katedry Dydaktyki biorą udział jako wykładowcy i prelegenci w organizowanych przez ośrodki metodyczne Krakowa i województwa kursach i konferencjach dokształcających dla nauczycieli-polonistów. Ich działalność na tym polu spotkała się z wysoką oceną pedagogów szkół podstawowych i średnich. Tematyka wykładów i seminariów obejmowała zagadnienia związane z ćwiczeniami w mówieniu i pisanii, z pracą nad utworem poetyckim na lekcjach języka polskiego, z nauką o języku w szkole podstawowej i średniej, z metodyką nauczania ortografii w szkole podstawowej, pomocami naukowymi na lekcjach gramatyki i języka ojczystego itp.

Szczególnie aktywnie współpracowali ze środowiskiem nauczycielskim w pierwszym okresie działalności Katedry doc. J. Kulpa, dr Z. Uryga, dr Z. Jagoda, mgr D. Wesołowska, a w ostatnich latach dr Z. Uryga i dr A. Dyduchowa. Doc. J. Kulpa oraz dr Z. Uryga współpracowali także z ośrodkami metodycznymi innych województw.

Katedra Dydaktyki prowadzi również inne formy współdziałania z nau-

czytelstwem regionu krakowskiego. Z inicjatywy Katedry odbyło się w 1968 roku spotkanie z nauczycielami języka polskiego szkół średnich, poświęcone problematyce wymagań stawianych kandydatom na studia polonistyczne. W 1970 roku zorganizowano otwarte posiedzenie Katedry, w którym brali udział nauczyciele języka polskiego szkół podstawowych i średnich Krakowa. Zebranie to poświęcone było dyskusji nad problemami dydaktycznymi nauki o języku.

Pracownicy Katedry uczestniczyli również aktywnie w roku akademickim 1969/70 w powołanym przez Ministerstwo Oświaty i Szkolnictwa Wyższego zespole polonistycznym do oceny programów. Pracą tego zespołu kierował prof. dr W. Danek. Wspólnie z pracownikami Katedry Historii Literatury i Katedry Języka omówiono krytycznie programy nauki o literaturze (dr Z. Uryga), nauki o języku (dr A. Dyduchowa), ćwiczeń w mówieniu i pisaniu (mgr B. Guzik i mgr A. Jagielska). W uczelnianym zespole opracowującym projekt nowego programu nauki o języku dla szkoły średniej uczestniczyła z ramienia Katedry dr A. Dyduchowa. Katedra również ściśle współpracuje z nauczycielami szkół ćwiczeń WSP oraz z nauczycielami-opiekunami ciągłych praktyk pedagogicznych obowiązujących studentów III i IV roku polonistyki.

Polonistyka krakowskiej WSP z satysfakcją może podsumować swój organizacyjny, dydaktyczny i naukowy dorobek za minione dziesięciolecie. Jeżeli w pierwszych latach nasze polonistyczne Katedry borykały się z trudnościami kadrowymi i musiały korzystać z pomocy dydaktyczno-naukowej, zwłaszcza wykładowców UJ, to w ostatnim pięcioleciu w miarę jak młodzi pracownicy WSP zdobywali tytuły doktorskie i stopnie docentów, obserwuje się zjawisko odwrotne. Spłacając dług wdzięczności wobec najstarszej wszechnicy polskiej, nasza polonistyka mogła jej oddać „sąsiedzką“ przysługę. Dla wzmocnienia kadry metodyki nauczania literatury i języka UJ przenieśli się tam (decyzją bądź za zgodą Władz obu Uczelni) prof. dr S. Jodłowski, dr Z. Jagoda i dr D. Wesołowska. Również dr Z. Uryga prowadził w UJ zajęcia zlecone z metodyki nauczania literatury polskiej.

W wysokim stopniu wzrosła rola i znaczenie polonistyki krakowskiej WSP w życiu naukowym kraju, czego przejawem jest chociażby częste powoływanie naszych samodzielnych pracowników naukowych na recenzentów prac doktorskich i habilitacyjnych w uniwersytetach, wyższych szkołach pedagogicznych, bądź w Radzie Naukowej Instytutu Badań Literackich PAN w Warszawie.

Przed naszymi katedrami polonistycznymi, podobnie zresztą jak i przed całą Uczelnią, stanęły nowe problemy. Przyznanie rozporządzeniem Ministerstwa Oświaty i Szkolnictwa Wyższego krakowskiej Wyższej Szkole Pedagogicznej prawa do dydaktycznego i programowego eksperymentu nakłada na nią szczególne obowiązki. Chodzi bowiem o to, aby niczego nie

DOKTORATY UZYSKANE NA FILOLOGII POLSKIEJ

KATEDRA HISTORII LITERATURY POLSKIEJ

Lp.	Rok	Imię i nazwisko doktora	Promotor	Recenzenci
1	1960	Stanisław Burkot uzyskał stopień doktora w IBL	Prof. dr Kazimierz Wyka — UJ	Prof. dr Henryk Markiewicz — UJ, prof. dr Wincenty Danek
2	1962	Józef Zbigniew Białek	Prof. dr Kazimierz Wyka — UJ	Prof. dr Janina Kulczycka-Sa- loni — UW, doc. dr Stanisław Zabierowski — UŚ, Prof. dr Jan Nowakowski
3	1964	Jerzy Jarowiecki	Prof. dr Wincenty Danek	Doc. dr Juliusz Kijas — UJ, prof. dr Jan Nowakowski
4	1966	Antoni Jopek	Prof. dr Jan Nowa- kowski	Doc. dr Juliusz Kijas — UJ, prof. dr Wincenty Danek
5	1966	Bolesław Faron	Prof. dr Jan Nowa- kowski	Doc. dr Stanisław Zabierowski — UŚ, prof. dr Wincenty Danek
6	1966	Zenon Jagoda	Prof. dr Jan Nowa- kowski	Doc. dr Franciszek Bielak — UJ, doc. dr Mieczysława Romankówna
7	1966	Leopold Grzegorek	Prof. dr Wincenty Danek	Prof. dr Eugeniusz Sawrymo- wicz — UW, doc. dr Mieczysła- wa Romankówna
8	1966	Wojciech Pasterniak	Prof. dr Wincenty Danek	Prof. dr Eugeniusz Sawrymo- wicz — UW, doc. dr Mieczysława Romankówna
9	1966	Zenon Uryga	Prof. dr Jan Nowa- kowski	Doc. dr Artur Hutnikiewicz — UMK, prof. dr Wincenty Danek
10	1967	Halina Bursztyńska	Prof. dr Wincenty Danek	Prof. dr Janina Garbaczowska — UMSC, doc. dr Stanisław Sierot- wiński
11	1967	Józef Zając	Prof. dr Jan Nowa- kowski	Prof. dr Kazimierz Wyka — UJ, prof. dr Wincenty Danek
12	1967	Włodzimierz Wójcik	Prof. dr Jan Nowa- kowski	Doc. dr Władysław Studencki — WSP Opole, doc. dr Mieczysława Romankówna
13	1967	Jacek Kajtoch	Prof. dr Wincenty Danek	Doc. dr Józef Ligęza — Muzeum Śląskie, Bytom, Doc. dr Stanisław Sierotwiński
14	1968	Stanisław Żak	Prof. dr Jan Nowa- kowski	Doc. dr Samuel Sandler — IBL, doc. dr Mieczysława Romankówna

c. d. tab.

Lp.	Rok	Imię i nazwisko doktora	Promotor	Recenzenci
15	1968	Andrzej Jazowski	Prof. dr Jan Nowakowski	Prof. dr Tadeusz Stanisław Grabowski — UJ, doc. dr Tomasz Weiss — UJ prof. dr Marian Tyrowicz
16	1968	Eugenia Łoch	Prof. dr Jan Nowakowski	Doc. dr Samuel Sandler — IBL, doc. dr Stanisław Sierotwiński
17	1968	Stanisław Pakula-Zelak	Prof. dr Wincenty Danek	Doc. dr Franciszek Bielak — UJ, doc. dr Stanisław Sierotwiński
18	1969	Kazimierz Ptak	Prof. dr Jan Nowakowski	Doc. dr Tadeusz Bujnicki — UJ, prof. dr Wincenty Danek
19	1969	Czesław Kłak	Prof. dr Wincenty Danek	Doc. dr Tadeusz Bujnicki — UJ, doc. dr Stanisław Burkot
20	1969	Wojciech Kubiczek	Doc. dr Mieczysława Romankówna	Prof. dr Tadeusz Słowikowski, doc. dr Eugeniusz Waniek — ASP Kraków, doc. dr Jan Kulpa
21	1969	Irena Tułodziecka	Prof. dr Wincenty Danek	Prof. dr Kazimierz Wyka — UJ, prof. dr Kazimierz Wroczyński — UW
22	1970	Teresa Nowacka	Prof. dr Wincenty Danek	Doc. dr Bożena Osmólska-Piskorska — UMK, doc. dr Stanisław Burkot
23	1970	Regina Lubas	Prof. dr Jan Nowakowski	Prof. dr Jan Trzynaśkowski — U. Wrocławski, doc. dr Józef Bialek
24	1970	Henryk Kurczab	Prof. dr Jan Nowakowski	Doc. dr Tomasz Weiss — UJ, doc. dr Stanisław Sierotwiński
25	1971	Edward Lewicki	Prof. dr Wincenty Danek	Prof. dr Maria Ossowska — UW, doc. dr Bohdan Romanowski — AM Lublin, doc. dr Stanisław Burkot
26	1971	Bolesław Hadaczek	Prof. dr Wincenty Danek	Doc. dr Mieczysława Dobrowolska — UŚ, doc. dr Józef Bialek
27	1971	Zygmunt Kozak	Prof. dr Wincenty Danek	Prof. dr Henryk Markiewicz — UJ, prof. dr Janina Garbaczowska — UMCS, doc. dr Mieczysława Romankówna
28	1971	Józef Nowakowski	Prof. dr Wincenty Danek	Doc. dr Marian Stępień — UJ, doc. dr Bolesław Faron

KATEDRA JĘZYKA POLSKIEGO

Lp.	Rok	Imię i nazwisko doktora	Promotor	Recenzenci
1	1964	Leszek Bednarczuk	Prof. dr Tadeusz Milewski	Prof. dr Jan Safarewicz — UJ, prof. dr Stanisław Jodłowski
2	1964	Maria Schabowska	Prof. dr Stanisław Jodłowski	Prof. dr Mieczysław Karaś — UJ, prof. dr Tadeusz Milewski — UJ i WSP
3	1964	Józefa Bodnarowska-Kobylińska	Prof. dr Stanisław Jodłowski	Prof. dr Alfred Zaręba — UJ, prof. dr Tadeusz Milewski — UJ i WSP
4	1964	Jan Zaleski (doktorat w UJ)	Prof. dr Witold Taszycki — UJ	Prof. dr Mieczysław Karaś — UJ, prof. dr Stanisław Jodłowski
5	1965	Maria Zarębina	Prof. dr Stanisław Jodłowski	Prof. dr Jan Safarewicz — UJ, prof. dr Tadeusz Milewski — UJ i WSP
6	1967	Danuta Koper-towska	Prof. dr Stanisław Jodłowski	Prof. dr Alfred Zaręba — UJ, doc. dr Eugeniusz Pawłowski
7	1967	Wiktoria Dolińska	Prof. dr Stanisław Jodłowski	Prof. dr Jan Konopnicki — UJ i WSP, prof. dr Włodzimierz Szewczuk — UJ
8	1969	Anna Dyduchowa	Prof. dr Stanisław Jodłowski	Doc. dr Marian Kucala — PAN w Krakowie, doc. dr Eugeniusz Pawłowski
9	1969	Teodozja Rittel	Prof. dr Stanisław Jodłowski	Prof. dr Alfred Zaręba — UJ, doc. dr Eugeniusz Pawłowski
10	1971	Anna Kawulok-Pospiszyl	Prof. dr Stanisław Jodłowski	Doc. dr Irena Bajerowa — UŚ, doc. dr Eugeniusz Pawłowski
11	1971	Krystyna Dziurowa	Doc. dr Eugeniusz Powłowski	Doc. dr Michał Głowiński — IBL w Warszawie, doc. dr Krystyna Pisarkowa — IBL w Krakowie

KATEDRA DYDAKTYKI LITERATURY I JĘZYKA POLSKIEGO*

1	1961	Jan Kulpa	Prof. dr Henryk Smarzyński	Prof. dr Tadeusz Pasierbiński — UW, prof. dr Jan Konopnicki —
---	------	-----------	----------------------------	---

* Pozostali pracownicy Katedry Dydaktyki dr Zenon Jagoda i dr Zenon Uryga uzyskali doktoraty w Katedrze Historii Literatury Polskiej WSP, a dr Anna Dyduchowa w Katedrze Języka Polskiego WSP.

utracić z dotychczasowych osiągnięć, by zachować i jeszcze udoskonalić wypracowywany w trudzie całego ćwierćwiecza model polonistyki ściśle powiązanej ze szkołą podstawową i średnią, któremu groziło zwichnięcie na skutek odgórnych zarządzeń reorganizacyjnych.

W zmienionym pogrudniowym klimacie politycznym polonistyka krakowskiej WSP z całą pewnością skorzysta z prawa do szerokiej inicjatywy, jaką jej przyznano i w dalszym ciągu będzie rozwijać się zgodnie z naszym spodziewaniem.

